

Richard de Leeuwprijs

De Richard de Leeuwprijs (vernoemd naar de initiatiefnemer van de VOC) is een prijs die jaarlijks wordt uitgereikt aan iemand die zich op uitzonderlijke wijze heeft ingezet voor de doelstelling van onze vereniging.

Dit jaar gaat de prijs naar twee vrouwen die zich al jaren inzetten voor ouders en hun te vroeg geboren kinderen, en dan vooral om hen te steunen in de emotionele periode dat hun kind net thuis is. Het zijn **Marie-Jeanne Wolf en Karen Koldewijn**, die samen aan de wieg hebben gestaan van het IBAIP-nazorgtraject, dat aansluit op het NIDCAP-programma dat veel Couveuseafdelingen in Nederlandse ziekenhuizen voeren.

Bij veel prematuur geboren kinderen is er sprake van beperkingen die vaak een combinatie zijn van motorische, sociaal-emotionele en leerproblemen. Hierdoor verloopt het contact met ouders vaak moeizamer en raken deze kinderen sneller uit balans. Ook op latere leeftijd zijn de gevolgen soms nog merkbaar. Bij IBAIP laat een gespecialiseerde kinderfysiotherapeut de ouders zien welke strategieën hun kind gebruikt om zijn omgeving te onder-

zoeken en hoe zij hun kind hierbij kunnen helpen. In 2010 werd het programma onder de naam ToP ingevoerd in Amsterdam en omgeving (zie het volgende artikel).

Marie-Jeanne Wolf en Karen Koldewijn hebben ervoor gezorgd dat deze effectieve en zeer gewaardeerde vorm van nazorg voor vergoeding van de zorgverzekeraars in aanmerking komt. Er is in Nederland veel belangstelling voor het programma: op meerdere plaatsen hebben fysio-therapeuten een speciale opleiding gevolgd zodat deze ook elders wordt aangeboden. Onze vereniging vindt het een welkome en noodzakelijke aanvulling op bestaande nazorginitiatieven. Volgens de jury hebben zij de Richard de Leeuw Prijs dan ook ten volle verdiend.

Helaas kon Karen Koldewijn niet bij de prijsuitreiking zijn, maar Jeanne-Marie Wolf was wel aanwezig. Zij droeg de prijs op aan alle ouders van couveusekinderen, met name die aan hun onderzoek hebben meegewerkt.

Samenstelling van de jury in 2013: Prof. Dr. Linda de Vries (Hoogleraar Neonatologie, UMC Utrecht-WKZ), Ria van Leeuwen (winnaar 'Richard de Leeuw Prijs 2012') en Zita van der Heyden (voorzitter VOC)

Het ToP-programma

In 2010 werd het IBAIP-nazorgtraject* ingevoerd in Amsterdam en omgeving door Marie-Jeanne Wolf en Karen Koldewijn, de winnaars van de Richard de Leeuwprijs 2013 (zie boven). Deze enthousiaste vrouwen hebben inmiddels diverse kinderfysiotherapeuten opgeleid tot IBAIP-therapeut en verzorgen ook de nascholing. Inmiddels wordt de naam IBAIP officieel niet meer gebruikt, het wordt in Nederland aangeduid als ToP-programma (Transmurale Ontwikkelingsondersteuning Prematuren)

Het ToP-programma ondersteunt de ouders en het premature en/of dysmatuere kind na ontslag uit het ziekenhuis. Het doel is dat de ouders zelf met plezier en genoeg zelfvertrouwen de vroege ontwikkeling van hun kind kunnen begeleiden. Al op de Couveuseafdeling wordt de hechting tussen ouder(s) en kind gestimuleerd, waarbij het begrijpen van de lichaamstaal en lieflijk contact een belangrijke rol spelen. Een baby kan door zijn gedrag al laten weten wat hij prettig vindt en hoe het getroost of gesteund wil worden. Ook probeert een baby grip te krijgen op wat er gebeurt, bijvoorbeeld door te zuigen, iets vast te grijpen of door steun te zoeken met de voetjes. Het is fijn om als ouder te weten hoe je daarbij kunt helpen.

Dat geldt niet alleen op de Couveuseafdeling, maar ook na thuiskomst. Juist dan komen er veel indrukken op de baby af, omdat het zich nog moet aanpassen aan de thuissituatie. Het krijgt vaak meer indrukken binnen, dan dat het aankan. Premature kinderen schrikken meestal sneller en laten zich moeilijker troosten dan op tijd geboren baby's en hun ouders zijn vaak moe of gestrest na de couveuseperiode van hun kind.

Het ToP-programma steunt daarom de ouders in de thuissituatie: van de speciaal opgeleide fysiotherapeut (die hun thuis bezoekt) leren zij de signalen van de baby te (her-)kennen en er op een

positieve manier op in te spelen. Het ToP-programma sluit aan op de manier waarop, tijdens de couveuseperiode, in steeds meer ziekenhuizen wordt omgegaan met de behoeften van de baby: de individuele ontwikkelingsgerichte zorg. ToP gaat niet uit van de problemen, maar van de mogelijkheden die het kind heeft en de pogingen die het doet om de wereld te verkennen en zich aan te passen.

Sinds eind 2013 zit het ToP-programma in het basispakket van de zorgverzekering. De drie grootste zorgverzekeraars hebben al getekend en de rest zal volgen. Dit betekent dat vanaf nu iedere ouder van een baby, geboren voor de 32 weken zwangerschap en/of met een geboortegewicht van onder de 1500 gram, recht heeft op ToP-begeleiding. Dit kan zonder verwijzing van een arts of ziekenhuis (er is directe toegang), maar wel met de overdracht van informatie van het ziekenhuis. Het programma is onderdeel van het ketenzorgproject; een vroeg interventie programma voor prematuren. Helaas zijn er nog niet overal in Nederland voldoende opgeleide kinderfysiotherapeuten, er zijn nu 48 fysiotherapeuten die de opleiding succesvol hebben afgerond. We hopen dat er meer zullen volgen.

Wil je meer weten over het ToP-programma? Kijk dan op www.amc.nl/eop, dat is de website van het Expertisecentrum Ontwikkelingsondersteuning Prematuren, verbonden aan het AMC.

*) Infant NeuroBehavioral Assessment and Intervention Program, een vorm van nazorg die aansluit op NIDCAP (Newborn Individualised Developmental Care and Assessment Program), een vorm van couveusezorg waarbij de zorg zoveel mogelijk wordt aangepast aan het ontwikkelingsniveau van het individuele couveusekind.

